

VINNINGSBÝTI:

**EIN BLOKKSTUÐUL
TIL ÚTLENSKAR
EIGARAR UM ÁRIÐ**

EINGREINING AV
GJØGNUMSKYGNI, ÚTGOLDNUM
VINNINGSBÝTI OG INNTØKUM Í
VINNINGSBÝTISSKATTI

JAVNAÐARFLOKKURIN Á FÓLKATINGI 2021

INNIHALDSYVIRLIT

Formæli.....	4
Inngangur.....	6
Háttalag.....	7
Gjøgnumskygni í føroyska vinnulívinum	8
Almenna ognarskráin - partur av heildarætlanini hjá Talgildu Føroyum.....	10
Hví er gjøgnumskygni neyðugt?	10
Vinningsbýti útgoldið av fyrítøkunum heimahoyrandi í Føroyum.....	12
Skattareglur í sambandi við vinningsbýti	16
Vinningsbýtisskattur: Summi rinda nógv til landskassan, onnur rinda einki.....	18
Skattainntøkurnar hjá landskassanum av vinningsbýtinum fyri 2016-18	20
Frammanundangóðkendur vinningsbýtisskattur	21
Soleiðis eru vit komin fram til okkara úrslit	22
Útlendsk vinningsbýti til Føroya	24
Niðurstøða	25
Keldulisti	26
Fylgiskjøl.....	27
Alment innlit í vinningsbýtisskattainntøkur hjá TAKS frá føroyskum íløgum uttanlands.....	27
Alment innlit í frammanundangóðkenningar býttar á lond	28
Svar uppá spurning nr. 70/2019 eftir §52a í tingskipanini	28

FORMÆLI

VIT MUGU VITA HVØR EIGUR HVAT Í FØROYUM

Landamørk hava alsamt minni týdning í vinnuligum virkseimi. Gjøgnum ES er meginparturin av Europa ein og sami marknaður, sum í stóran mun verður skipaður sambært somu lógum og reglum. Og tær reglurnar eru strangar. Í flestu londunum er t.d. ómakaleyst hjá einum og hvørjum borgara at fáa innlit í eina almenna ognarskrá, sum vísir, hvør eigur landsins vinnulív, og hvussu nógvar útlenskar íløgur eru í landinum (FDI – Foreign Direct Investments).

Hetta ger tað lættari at handheva lógir, sum skulu forða fyri, at peningur ólógliga verður drenaður úr einum landi. Uttan slíkt innlit og eftirlit ber ikki til at forða fyri eitt nú “transfer pricing”, sum merkir, at ein partur av eini fyrítøku keypir vørur fyri yvirpris frá einum øðrum parti av somu fyrítøku, so virði kunnu flytast úr einum landi í annað, uttan at tey verða skattað.

Men henda alneyðuga almenna skráseting finst ikki í Føroyum.

Tá vit – sum partur av at lýsa pengarenslið millum Føroyar og Danmarkar – settu okkum fyri at fáa greiðu á, hvussu nógvar útlenskar íløgur eru í Føroyum, hvussu nógvinningssbyti verður rindað útlenskum eigarum, og hvussu nógvan skatt landskassin fær av hesum, rendu vit okkum í ein múr: Tað finst snøgt sagt eingin løggild ognarskrá, sum lýsir hetta.

TAKS skal hava hesa vitan. Fiskimálaráðið eisini. Og fíggarstovnar mugu vita hvør eigur tað, sum teir fígga. Men hjá vanligum fólki er ikki lætt at finna út av tí.

Í summum vinnugreinum ber kortini til at finna út av hesum, í nøkrum ber einans til at gera eina væl

grundaða meting, meðan tað í øðrum vinnugreinum er næstan vónleyst at fáa eina fullfíggaða mynd av ognarviðurskiftum og vinningsbýti. Innan partar av fiskivinnuni ger hetta síðsta seg galdandi. Tøku upplýsingarnar, eru tær, sum fyrítøkurnar sjálvar velja at upplýsa. Tað er ikki nóg gott.

Vantandi opinleikin ger, at tað gjøgnumskygni, sum er fortreytin fyri einum opnum búskapi, ikki er til staðar. Fær landskassin nóg mikið inn? Fer peningur millum skins og hold? Vit vita tað snøgt sagt ikki.

Hetta ger eisini, at politiska orðaskiftið um tey heilt grundleggjandi viðurskiftini í búskapinum ikki altíð byggja á fakta, men ofta á pástandir og gitingar. Eitt dømi er tvískattaavtalurnar, vit hava við onnur lond. Eru tær gagnligar, tí tær draga íløgur til Føroya? Ella eru tær skaðiligar, tí ov nógvar óskattaður vinningur fer av landinum?

Hetta eru ein sera týðandi spurningar. Men fortreytin fyri at kunna umrøða teir er, at vit hava fakta á borðinum.

Tann týdningarmesta niðurstøðan av hesi kanning er tí hendan: Vit mugu sum skjótast fáa eina almenna, opna og álítandi ognarskrá.

Hetta er ikki bara eintrupulleiki fyri politisku skipanina men eisini fyri TAKS. Tá vit hava spurt TAKS um yvirlit yvir nøkur heilt grundleggjandi skattaviðurskifti, sum hava við útlendið at gera, hevur svarið í onkrum føri verið, at stovnurin ikki hevur orku til at finna tað fram. Tað er eitt sindur órógvandi.

Eg tosaði einaferð við ein danskan politikara, sum segði, at tann týdningarmesta avgerðin, hann hevði

tikið, var at hækka játtanina til skattavaldið. Fyri hvørja krónu, skattavaldið fekk meir, komu fleiri krónur í statskassan.

Hvussu man støðan vera hjá okkum? Hevur TAKS sum stovnur ta styrki, ið skal til, fyri at hava neyðuga eftirlitið við okkara sera samansetta búskapi?

--

Tølini, sum vit – við so stórari vissu sum til ber – leggja fram her, vísa, at tað frá 2016 til 2018 blivu fluttar knappar tvær milliardir krónur av landinum til útlenskar eigarar av feroyskum vinnulívi. Orsakað av óvissuni, kann tað væl vera, at talið er hægri, men tað er ikki lægri.

Vit kunnu ikki við vissu siga, hvussu nógv útlensku eigarnir av feroyskum vinnulívi rindaðu landskassanum í skatti av vinningsbýtinum hesi somu árin, men orsakað av norðurlensku tvískattaavtaluni rindaðu eigarar í Norðurlondum nærum ongan feroyskan skatt av vinningsbýtinum yvirhøvur.

At útlenskar fyrirkur gera íløgur í Føroyum er grundleggjandi positivt. Men 600 milliónir um árið er ein rættiliga fittur partur av teimum virðum, sum verða skapt í Føroyum. Og tað má vera møguligt at gera eina samanbering við hvat feroyskar íløgur uttanlands føra inn í landið. Á tí grundarlagnum eiga vit at meta um, hvørt okkara skipan er so gagnlig fyri búskapin, sum til ber.

Tá lond samráðast um handilsavtalur, er málið at finna eina javnvág, ið bæði ger tað lokkandi at gera íløgur, og sum tryggjar, at so stórum partur av vinninginum sum gjørligt liggur eftir í landinum. Er skatt-

ingin ov hørð, er trupult at draga íløgur til sín. Er hon ov lin, fer ov nógvur peningur av landinum.

Er henda javnvág í lagi hjá okkum? At tað er lokkandi at gera íløgur í Føroyum, er eingin ivi um – tað vísa tølini. Men liggur nógv eftir í felagskassanum? Og gera tær útlensku fyrirkurnar, sum eru her, nógv nógvur íløgur í Føroyum fyri vinningin, ella snýr tað seg mest um at fáa yvirskot, sum kann flytast av landinum?

Tað hevur verið tosað um “kritiskt infrakervi” farnu árin. Er tað í lagi, at útlenskar fyrirkur sita á stórum – og støðugt størri – parti av feroyska samfelagnum? Hvat hendir, um tað fer at ganga illa, og tær bráðliga taka seg aftur?

Tað er nógv, vit skulu taka støðu til, og vónandi kann henda kanning vera við til at birta undir eitt kjak um tað. Niðurstøðurnar mugu koma seinni. Eina niðurstøðu haldi eg kortini, at vit skjótt mugu kunna semjast um: Gjøgnumskygnið má vera betri! Tað eigur at vera lætt, skjótt og ókeypis at fáa innlit í roknskapir og eigaraviðurskipti í øllum vinnulívinum.

Tað eru Alvi Hjelm, Malan Óladóttir á Dunga, Mortan Absalonson Østerø og Barbara Gaardlykke Apol, sum hava staðið fyri hesi kanningini.

Sjúrdur Skaale

Fólkatingsmaður fyri Javnaðarflokkin

INNGANGUR

Í hesi kanningini hyggja vit nærri at ognarviðurskiftum innan størstu fyrítøkunar í Føroyum og vinningsbýtinum, sum varð útgoldið eigarunum í tíðarskeiðinum 2016-18. Harnæst verða reglurnar viðvíkjandi útgjaldi av vinningsbýti kannaðar: hvussu nógv fer av landinum, hvussu nógv endar í landskassanum, hvørjar vinnugreinar í føroyska samfelagnum kasta mest av sær, og er yvirhøvur fullfíggað innlit í hesi viðurskifti?

Føroyski vinningsbýtisskatturin er sum útgangsstøði 35%, men er ein útlenskur eigari heimahoyrandi í einum landi, sum Føroyar hava tvískattaavtalu við, kann peningurin fara óskattaður ella væl minni skattaður av landinum.

Tað hevur ikki verið einfalt at fáa eina fullfíggaða mynd av vinningsbýtinum og ognarviðurskiftunum. Løgtingið samtykti eina dagførda vinnufelagslóg fyri skjótt 10 árum síðani, ið áleggur fyrítøkum og partafeløgum at upplýsa um ognarviðurskiftini alment, men hetta kravið er ikki galdandi í lýtuni. Lógarkrivið

tekur nevnliga ikki við, fyrr enn ein hóskandi KT-skipan til eina almenna ognarskrá er ment, og hon er framvegis ikki tøk. Sostatt hava fyrítøkur í Føroyum verið undantiknar skylduni at upplýsa síni ognarviðurskifti í nærum tíggju ár.

At fyrítøkurnar ikki hava fyri neyðini at upplýsa um ognarviðurskiftini, ger tað ógvuliga trupult at fáa fullfíggað innlit í, hvussu stóran lut einstakir eigarar eiga í ymsu føroysku fyrítøkunum.

At tað gjørdist so mikið trupult at finna fullfíggaðar upplýsingar um vinnuligu viðurskiftini í Føroyum, førði við sær, at vit lögdu størri dent á týðningin av gjøgnumskygni, sum vónandi fer at batna við komandi KT-loysnum.

Í fyrra partinum av kanningini viðgera vit gjøgnumskygnið í føroyska vinnulívinum, áðrenn trivið verður í lógarásetingarnar viðvíkjandi vinningsbýti og skatti. Við støði í tøku upplýsingunum rokna vit okkum síðani fram til upphæddirnar, ið fyrítøkur í Føroyum rinda í vinningsbýti.

HÁTTALAG

Fyri at meta um útgoldna vinningsbýtið hjá føroysku fyrítøkunum hugdu vit nærri at samlaða vinningsbýtinum fyri 2016-18, samanborið við ognarviðurskiftini í fyrítøkunum og hvussu stórir partur av vinningsbýtinum verður goldin útlendskum ognarpørtum. Tíðarskeiðið er valt fyri trý samhangandi roknskaparár, soleiðis, at hædd verður tikið fyri skiftandi vinningsbýtisútgjaldi hjá ymsu fyrítøkunum.

Útgangsstøði verður tikið í 100 teimum størstu fyrítøkunum í Føroyum, sum eisini rinda størsta vinningsbýti. Tær rinda 95% av samlaða vinningsbýtinum og eru sostatt umboðandi fyri yvirskipaða vinningsbýtið. Vinningsbýti, sum verður ført úr einum felag í annað, er ikki skattskyldugt, og hava vit tískil ikki tikið hetta við í útrokningarnar.

Gjøgnum tað greinandi arbeiðið eru vit vorðin varug við, at galdandi vinnufelagslóg er partvíst treytað av at Føroyar fáa ment eina KT-skipan til eina almenna ognarskrá. Skipanin er framvegis ikki ment, og tískil eru eingi krøv um, at fyrítøkur í Føroyum alment skulu upplýsa um ognarviðurskiftini. Tað gjørdi tað trupult hjá okkum at finna fullfíggaðar upplýsingar um fyrítøkurnar.

Upplýsingarnar, sum vit hava brúkt, eru fingnar til vega gjøgnum samrøður við viðkomandi fólk, umbøn um alment innlit í TAKS, upplýsingar um ognarviðurskifti og ársroknskapir, ið eru tøkir hjá Vinnuvitan.biz, og upplýsingar úr einum løgtingsfyrspurningi um evnið.

GJØGNUMSKYGNI Í FØROYSKA VINNULÍVINUM

Vit tosa vanliga um gjøgnumskygni og mangul upp á sama – at øll myndin antin er sjónlig fyri okkum, ella liggur sum eitt ófullfíggað putlispæl. Úr einum vinnuligum sjónarhorni kundu vit sagt, at í einum fullkomiliga gjøgnumskygdum vinnulívi hevði fullkomin opinleiki valdað – altsó høvdu øll havt innlit í, hvør eigur hvat, hvørjar avgerðir verða tiknar og hvør samstarvar við hvønn. Øvut, har manglandi gjøgnumskygni er, kenna vit ikki allar brikkarnar og vita ikki neyðturviliga, hvør eigur eina ávísa fyrítøku, ella hvør situr við evstu ábyrgdini. Vantandi gjøgnumskygni loyvir vinnuligu aktørunum í størri mun at skipa sítt virksema í tí dulda.

Vegna margháttlig undantøk í lógini er tað í løtuni upp til føroysku fyrítøkurnar sjálvar at lata upplýsingarnar um ognarviðurskifti inn – ella lata vera. Lógin, sum annars bindur fyrítøkurnar til at upplýsa um ognarviðurskiftini í einari almennari ognarskrá – vinnufelagslógini – varð tó samtykt í 2011. Undantakið í lógini stendst av, at tað fyrst er neyðugt at menna eina KT-skipan, áðrenn ognarskráin kann gerast veruleiki. Uttan KT-skipanina er eingin ognarskrá, og uttan ognarskrá ber ikki til at áleggja fyrítøkunum at senda upplýsingar til eina skrá, sum ikki er til.

Vitanin um ognarviðurskifti í føroyskum fyrítøkum er sostatt avmarkað til tær upplýsingar, sum fyrítøkurnar sjálv bodnar lata saman við ársroknskapinum, og sum síðani verða skrásettar – ofta manuelt – á privatum tænaðum sum Vinnuvitan.biz.

UPPLÝSINGARSKYLDIA Í SAMBAND VIÐ OGNARLUT Í FØROYSKUM FELØGUM

Fyri at seta upplýsingarskylduna í størri høpi, kunnu vit hyggja at teimum lógunum, sum hava verið settar í gildi fyri Føroyar á hesum øki. Í 2007 samtykti lögtingið ársroknskaparlógina, sum sambært § 74 áleggði fyrítøkum at upplýsa um viðurskifti síni við lóg:

»Aktieselskaber, der i henhold til aktieselskabslovens §§ 28 a og 28 b skal føre en særlig fortegnelse over aktiebesiddelser i selskabet, skal oplyse, hvem der på tidspunktet for årsrapportens aflæggelse er optaget i den særlige fortegnelse, med angivelse af fulde navn og bopæl eller for virksomheders vedkommende hjemsted.«

Tað vil siga, at persónar og feløg, ið telja 5% ella meira av atkvøðurættinum í einum felag, skuldu tå upplýsa um ognarviðurskiftini í felagnum.

Við lögtingslóg nr. 69 frá 27. mai 2011 var ásetingin í § 74 í ársroknskaparlógini tó strikað, við tí grundgeving, at lögtingið kortini skuldi samtykkja nýggja vinnufelagslóg, sum skuldi leggja smápartafelagslógina og partafelagslógina saman í eina lóg. Tað varð gjørt við at seta § 58 í Vinnufelagslógina, ið staðfesti, at:

"Felagið skal skjótast til ber, eftir at felagið hevur fingið fráboðan eftir § 55, stk. 1, skráseta upplýsingar í KT-skipan hjá Skráseting Føroya".

Altso vóru ásetingarnar um upplýsing av ognarluti eins og í gomlu lógini, men nú treytað av, at ein KT-skipan var. Eftirsum KT-skipanin framvegis ikki er ment, hevur ásetingin ongan bindandi týdning. Skorið í papp er tað ikki fyrr enn KT-skipanin er ment, at §58 í Vinnufelagslógini kann setast í gildi við kunngerð.

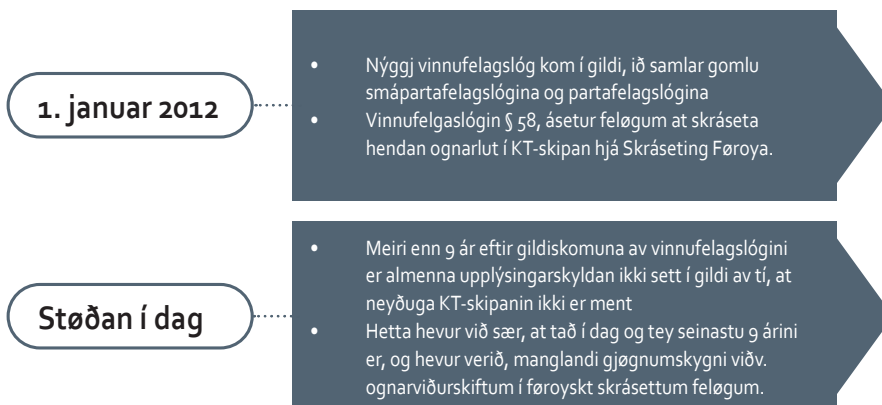
Í uppskotinum til vinnufelagslógina frá november 2010 er millum annað ein samanumtøka av endamálinum við ymsu kapitlunum í lógini. Í mun til kapitalpartar, eigarayvirilit v.m. stendur millum annað:

"Fyri at fáa størst møguligt gjøgnumskygni viðvíkjandi eigaraviðurskiftunum í parta- og smápartafeløgum

verður skotið upp, at møguleikarnir hjá almenninginum at fáa upplýsingar um hesi viðurskifti verða víðkaðir soleiðis, at eigarupplýsingar um kapitalpartar, sum eru í minsta lagi 5% av felagsins atkvøðurættindum, ella sum eru í minsta lagi 5% av felagsins felagskapitali, skulu kunna verða tøkir í einari almennari skrá."

Eftir virkandi lóggávu er sostatt einki krav um alment innlit í ognarlutin í føroyskum feløgum. Á tann hátt kann sigast, at verandi lóggáva ikki livir upp til egin endamál um at tryggja gjøgnumskygni viðvíkjandi eigaraviðurskiftum í føroyskum feløgum, nú ásetingin eftir meira enn níggju ár, framvegis ikki hevur tikið við.

Mynd 1: Vinnufelagslógin

ALMENNA OGNARSKRÁIN

- PARTUR AV HEILDARÆTLANINI

HJÁ TALGILDU FØROYUM

Tað eru Talgildu Føroyar, sum skulu menna KT-skipanina – ella vinnuskránna – ið skal hava allar grundleggjandi dátur hjá føroyskum feløgum og lögfrøðiligum persónum. Undir hesum skulu dátur í almennu ognarskránni eisini liggja.

Hóast tað í 2011 varð samtykt við lóg, at Føroyar skuldu hava eina almenna ognarskrá, kom fyrsta veruliga fíggarjáttanin til arbeiðið ikki upp á pláss fyrr enn við árslok í 2020. Upprunaliga ætlanin var, at verkætlanin skuldi vera lutvíst kommunalt fíggað,

men einans heilt fáar kommunur játtaðu pening til verkætlanina. Avleiðingin hevur verið, at Talgildu Føroyar hava sitið í fíggarligari bíðistøðu.

Tað tekur áleið háltannað ár at menna eina fullfíggaða vinnuskrá, og við fíggarlógarsamtyktini fyri 2021, kunnu fyrstu úrslitini av arbeiðinum væntast um ársskiftið 2022-23 – altso 10 ár eftir, at vinnufelagslógin, og harvið kravið um almennu ognarskránna, kom í gildi.

HVÍ ER GJØGNUMSKYGNI

NEYÐUGT?

Tað eru fleiri orsøkir til, at tað er neyðugt við gjøgnumskygni í vinnuligum virksemi. Avleiðingarnar av vantiandi gjøgnumskygni kunnu ávirka álitid millum partar í vinnulívinum og í ringasta føri elva til vánaliga handhevan av lógum. Niðanfyrir taka vit samanum nakrar av orsøkunum til, at innlit í eigaraviðurskipti er neyðugt fyri, at avgerðir kunnu takast á einum upplýstum grundarlag:

ACCOUNTABILITY (ábyrging) merkir, at ein fyrítøka skal taka avleiðingar av gerðum sínum. Innanfyrir handils- og fíggarvirksomheit verður accountability serliga sett í samband við at tryggja fyrítøkuni integritet til at samstarva við onnur. Uttan veruligt gjøgnumskygni vita samstarvsfelagar ikki, um til ber at líta á hvønn annan og um hin parturin hevur accountability.

ANTITRUST reglur avmarka marknaðarmegina hjá einstøkum fyrítøkum, soleiðis at kappingin verður

rættvísari millum aktørar. Gerast einstakar fyrítøkur ov stórar, kunnu tær nevnliga gera sær dælt við marknaðarmegini, og eitt nú áseta hægri prísir fyri eina verri tænastu ella vøru. Í Føroyum hava vit til dømis reglur um antitrust í fiskivinnuni. Tað ber tó illa til at handheva antitrust reglur, um eigaraviðurskiptini eru ókend.

AT VERA ÓGEGNIG/UR er tá ein persónur ikki lýkur krøvini um at taka avgerðir í einum máli, tí hesin hevur onnur persónlig áhugamál ella er næstur persóni við persónligum áhugamálum. Hetta snýr seg um rættartrygd hjá borgarum, og at øll skulu verða eins viðfarin eftir lógini. Uttan gjøgnumskygni í eigaraviðurskiptum er ógjørligt at hava eftirlit við, hvørt avgerðir verða tiknar av gegnigum persónum.

Fyri **KREDITORAR** hevur tað eisini týðning, at eigaraviðurskipti eru gjøgnumskygd. Áðrenn feløg lata kreditt, verður ein meting gjørd av kredittvirðinum hjá skuldara.

Uttan veruligt gjøgnumskygni millum partar ber ikki til at gera grundaðar metingar, tí partarnir vita ikki, hvønn tey samráðast við. Ein effektiv, almenn ognarskrá, ið bætir um gjøgnumskygnið og styrkir um trúvirðið og álitid millum partarnar, tá talan er um kreditorar.

SKUFFUFELØG eru feløg, sum verða teknað, men síðani einki virksemi hava – tey liggja klár í skuffuni. Fyrr vórðu skuffufeløg nýtt sum ein háttur at fáa eitt V-tal stundisliga. Hetta var, áðrenn tað var møguligt at stovna feløg talgilt, og mann sostatt kundi spara tíð við at uppkeypa eitt skuffufelag. Í nýggjari tíð kenna vit dømi um, at skuffufeløg kunnu brúkast sum millumliður fyri fyrirkur í skattaskjól, eins og gølan við Panamaskjølunum vísti.

STRÁMANNAVIRKSEMI verður sagt um virksemi, har ein persónur verður brúktur sum eitt slag av 'millumkeypara' fyri ein annan persón. Tað kann vera tí, at ein persónur er ógegnigur og tískil finnur sær ein annan persón at keypa sína vegna og átaka sær formligu ábyrgdina. Um vantandi gjøgnumskygni er í eini skipan, er ikki neyðugt við strámonnum, tí formligu viðurskiftini longu eru ókend. Men tað er bæði ótískt og ólógligt at brúka strámennt fyri at snúgva sær undan lógarásetingum.

TILVITAÐ BRÚKARMENTAN er eitt lutfalsliga nýtt fyrbrigdi, har brúkarar eru vorðnir meira tilvitaðir um hvørjar sosialar, búskaparligar og umhvørvisligar avleiðingar standast av einum keypi av eini vøru ella eini tænastru: »hvørjum stuðli eg við mínum pengum?« Átøk eggja millum annað brúkarum til at keypa lokalt fyri at minka um CO₂ útlát ella at frávelja vøru, um framleiðarin hevur ótískar arbeiðsmannagongdir. Er vantandi innlit í, hvør framleiðir ymsar vøru, ber heldur ikki til hjá brúkarinum at keypa tilvitað.

TRANSFER-PRICING er prísásetan á keyp og sølu av vørum og tænastrum millum tvey feløg, ið heilt ella lutvíst hava somu eigarar. Eru prísirnir marknaðargrunndaðir, er transfer-pricing ikki ólógligt. Um prísirnir hinvegin ikki eru samsvarandi marknaðarprísinum, men tilvitað eru avtalaðir millum feløg, er tað kappingaravlagandi og kann nýtast sum ein máti at sleppa undan at rinda skatt. Tað er ólógligt. Eitt hugsað dømi kundi verið, at eitt dótturfelag í einum samtaki flytur vinningin í annað felag, soleiðis, at samtakið sjálvt kann snúgva sær undan skatti.

VINNINGSBÝTI ÚTGOLDIÐ AV FYRITØKUNUM HEIMAHØYRANDI Í FØROYUM

Fyrirøkur við útlenskum íleggjarum ella eigarum eru ofta í beinleiðis kapping við altjóða fyrirøkur, men kunnu – við íleggjarapeningi – halda seg kappingarførar. Tó vænta útlensku íleggjararnir sær eisini okkurt afturfyri íløgurnar. Hetta leggur eitt trýst á fyrirøkurnar at skapa eitt yvirskot, sum so kann býttast út til íleggjararnar: eitt vinningsbýti.

Fyrirøkur hava sjálvandi ymisk endamál og fortreytir, ið hava týðning fyri, hvat fyrirøkurnar gera við eitt

avlop. Summar fyrirøkur brúka kanska ein stóran part av avlopinum til íløgur í egið virksemi sum eitt nú betri karmar ella at vaksa um fyrirøkuna. Aðrar fyrirøkur hava møguliga ikki sama tørvin at bota um fysisku karmarnar ella økja um starvsfólkahópin og rinda heldur ein størri part av avlopinum í vinningsbýti til íleggjararnar. Tær avgerðirnar kunnu broytast alt eftir búskaparligu støðuni í samfelagnum og fíggarstøðuni hjá fyrirøkuni. Í Føroyum eru tað í miðal 14% av fyrirøkunum, sum luta út vinningsbýti árliga.

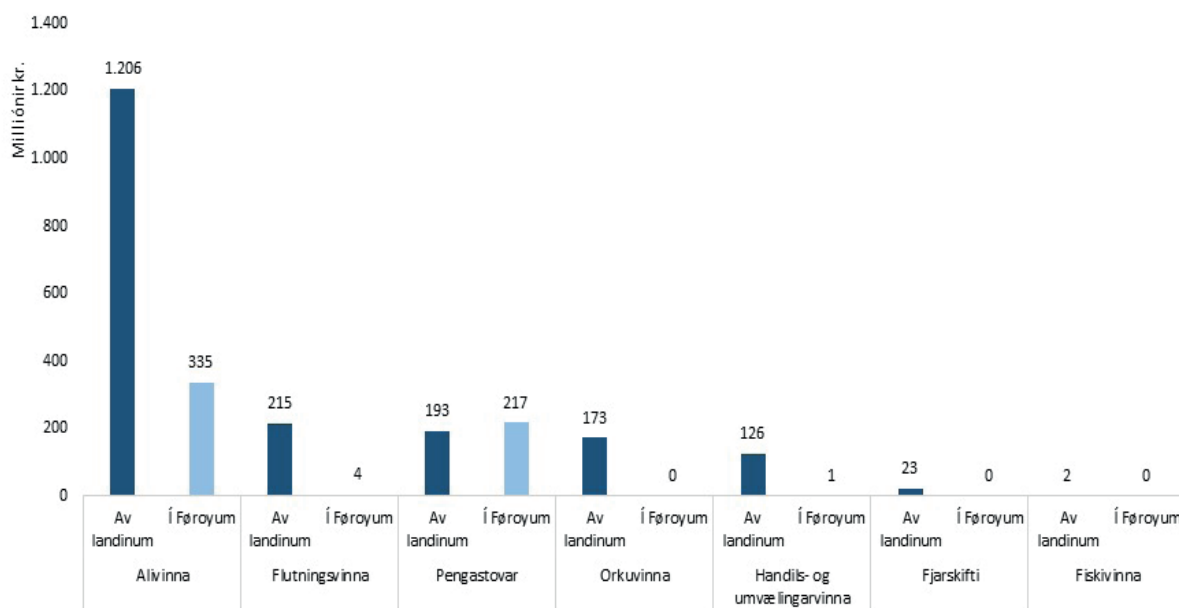
Mynd 2: Samlaða vinningsbýti og vinningsbýti til útlenskan ognarlut

Kelda 1: vinnuvitan.biz og egnar útrokningar. Viðmerkjast skal at fyrirøkur gjalda partafelagsskatt, áðrenn vinningsbýti verður útlutað.

Mynd 4: Vinningsbýti goldið útlenskum og føroyskum ognarum av teimum fyrítøkunum í Føroyum, sum hava mest útlenskan ognarar*.

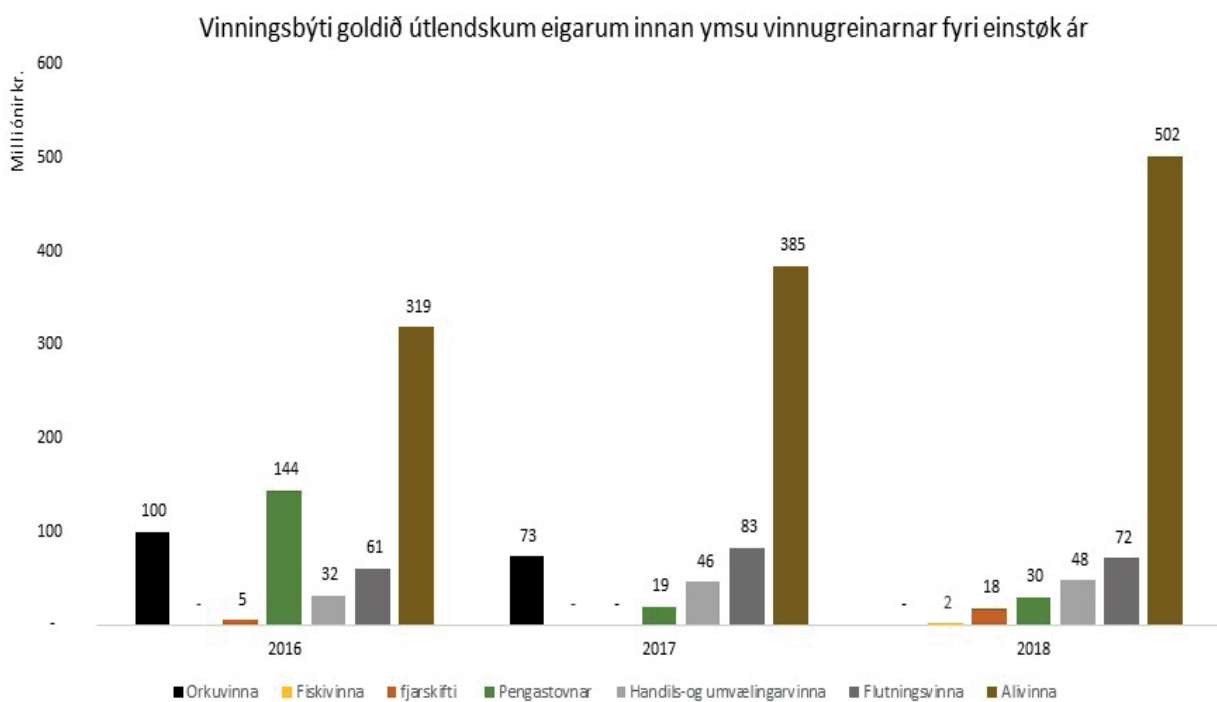
Kelda 4: Vinnuvitan.biz og ognar útrokningar. *Tær fyrítøknar, ið flyta mesta vinningsbýti av landinum eru samlaðar í vinnugreinar her – tær eru 20 í tali. Hesar somu fyrítøkur við nógvum útlenskum kapitali leggja tó ymiskt eftir sær í Føroyum, sum henda myndin vísir. Í alt rindaðu hesar 20 fyrítøknar 2,5 mia. kr. í vinningsbýti árinum 2016-2018, t.v.s. at 0,4 mia. kr. vórðu útgoldnar av føroyskum fyrítøkum, sum føroyingar eiga ella har vit ikki hava innlit í ognarviðurskiptini og tískil einki kunnu siga um tað her.

Samlaða vinningsbýtið fyri 2016-18, er 2,9 mia. krónur. Av hesum, fara 1,9 mia. kr. til útlenskar partaeigarar. Við øðrum orðum merkir hetta, at tveir triðingar av vinningsbýtinum fara av landinum, meðan ein triðingur liggur eftir í Føroyum.

Verður hugt at, hvørjar føroyskar fyrítøkur gjalda vinningsbýti til útlendið, hongur lutfallið neyvt

saman við, hvussu stórir útlenski ognarluturin í fyrítøkunum er. Útlenski ognarluturin í alivinnuni er til dømis um tey 75 prosentini og er tað eisini hiðani, at nógv tann størsti parturin av vinningsbýtinum verður útgoldin til útlendið. Til samanberingar er útlenski ognarluturin í orkuvinnuni nærum 100%, meðan útlenskur ognarlutur í fiskivinnuni er lógaravmarkaður til 33%. Á mynd 3 sæst samlaða

Mynd 5: Vinningsbýti goldið útlenskum eigarum innan ymsu vinnugreinarnar fyrir einstök ár

Kelda: vinnuvitan.biz

vinningsbýtið goldið útlenskum eigarum, býtt á vinnugreinar fyrir árin 2016, 2017 og 2018.

Tað eru ekki allar fyrirtøkur, sum gjalda út vinningsbýti á hvörjum ári, og tí fæst ein meira rættvísandi mynd, um vit hyggja at einum longri tíðarskeiði. Mynd 5 vísir hvussu útgjöldini broytast fyrir hvørt ár.

Samlaða upphæddin táttar í tvær milliardi krónur, harav alivinnan rindar nógv ta størstu upphæddina. Flutningsvinnan liggur á øðrum plássi, meðan fiskivinnan – kanska heldur óvæntað – hefur goldið minst út í vinningsbýti hetta tíðarskeiðið. Tað er tó ógvuliga trupult neyvt at meta um útlenska ognarlutin í fiskivinnuni, tí lítið og einki gjøgnumskygni er í vinnugreinini.

SKATTAREGLUR Í SAMBANDI VIÐ VINNINGSBÝTI

At stórir partur av útgoldna vinningsbýtinum hjá føroyskum fyrirkøtum verður rindaður útlendingum, merkir, at føroyskar fyrirkøtur hava megnað at vakt áhuga millum útlenskar íleggjarar. Sostatt verða føroysku fyrirkøturnar ikki avmarkaðar í sínum vinnuligu endamálum bert tí, at íløgupeningurin og samlaða talið av íleggjarum í Føroyum er avmarkað. Við øðrum orðum kunnu útlenskir íleggjarar økja um fíggarliga grundarlagið undir føroyskum fyrirkøtum.

Partur av vinningsbýtinum er eisini skattskyldugt og sostatt at rokna sum ein beinleiðis inntøka hjá landskassanum, ið kann koma í umferð í samfelagnum

gjøgnum almennar íløgur og tænastr. Tó eru nakrar torgreiddar ásetingar um, hvussu vinningsbýtið til útlendingar skal skattast, og sum síðani kann verða endurrindað eftir millumtjóða skattaavtalum.

Persónar og feløg, ið ikki eru heimahoyrandi í Føroyum men fáa útgaldið vinningsbýti frá føroyskum feløgum, hava avmarkaða skattskyldu í Føroyum. Sum útgangsstøði skal útlenska felagið ella persónurin rinda skatt av vinningsbýtinum í Føroyum. Í tí sambandinum skal skynast ímillum feløg og persónar. Sum útgangsstøði skulu útlenskt feløg gjalda 18% í vinningsbýtisskatti í Føroyum. Útlenskir persónar

Mynd 6: Lýsing av hvussu vinningsbýtið verður endurgoldið til útlenskan ognarlut

skulu hinvegin sum útgangsstøði gjalda 35% í vinningsbýtisskatti. Tó hava Føroyar tvískattaavtalar við ymisk lond, sum merkir, at útlendsk feløg fáa skattin endurgoldnan úr Føroyum og einans skulu gjalda skatt av vinningsbýtinum í heimlandinum. Útgangsstøðið er tå, at Føroyar eftirhalda allan vinningsbýtisskattin, sum síðani verður endurgoldin. Tað ber tó til at søkja um endurrindan av vinningsbýtisskattinum, áðrenn vinningsbýtið er útlutað. Á tann hátt kemur peningurin ikki til TAKS at venda men fer beinleiðis til útlenska eigarar.

Tvískattaavtalurnar skyna millum útlendsk feløg, sum eiga 10% ella meira í einum felag í Føroyum, og útlendsk feløg, sum eiga minni enn 10% í einum felag í Føroyum. Feløg úr Norðurlondum og Sveis kunnu søkja um at fáa allan vinningsbýtisskattin endurgoldnan, um eigarin eigur meira enn 10% í føroyska felagnum. Um eigarin eitt nú er úr Bretlandi og eigur meira enn 10% í føroyska felagnum, kann hann einans søkja um at fáa 13% endurrindað, meðan 5%

skulu gjaldast í Føroyum sambært tvískattaavtaluni millum Føroyar og Bretland. Hartil kann nevast, at er talan um bretska pensjónsgrunn, er hann heilt frítikin fyri at gjalda vinningsbýtisskatt í Føroyum.

Eigarar við ognarlutum undir 10% kunnu søkja um endurrindan alt eftir, um landið hevur tvískattaavtalu við Føroyar ella ikki. Tey lond, ið Føroyar hava tvískattaavtalu við – t.d. Norðurlond, Bretland og Sveis – kunnu søkja um at gjalda niður í 15% av vinningsbýtisskattinum í Føroyum. Skattavaldið í heimlandinum hjá felagnum kann síðani krevja restskattin goldnan í heimlandinum t.d. 12% í Danmark, har vinningsbýtisskatturin annars er 27%.

Um landið hjá eigararum ikki hevur tvískattaavtalu við Føroyar, og eigarin ikki er skattskyldugur í Føroyum, eftirhalda Føroyar 18% av vinningsbýtisskattinum. Í mynd 7 hava vit roynt at lýsa hetta við nøkrum dømum.

Mynd 7: Dømi um útlendskan vinningsbýtisskatt til feløg

Tvískattaavtalu við Føroyar?		
Ja	Bretland	10% ella meira ognarlutur •5% vinningsbýtisskatt í FO. Undir 10% ogarlutur •15% vinningsbýtisskatt í FO
	Norðurlond	10% ella meira ognarlutur •Ikki skattskyldugt í FO. undir 10% ogarlutur •15% Vinningsbýtisskatt í FO
Nei		•18% vinningsbýtisskatt í FO.

Á heimasíðuni hjá TAKS er ein listi yvir tey lond, Føroyar hevur tvískattaavtalu við. Hesi lond eru Danmark, Finnland, Ísland, Noreg, Svøríki, Grønland, Bermuda, Bretsku Jomfrúoyggjarnar, Caymann Islands, Bretland, Norðurírlund, Guernsey, Jersey, India, Isle of Man og Sveis.

VINNINGSBÝTISSKATTUR: SUMMI RINDA NÓGV TIL LANDSKASSAN, ÖNNUR RINDA EINKI

Sum greitt frá omanfyri, er vinningsbýtisskatturin ikki tann sami fyri øll. Tað veldst um hvør eigarin er, hvar eigararnir eru heimahoyrandi, og hvussu stóran part teir eiga.

Hyggja vit at alivinnuni eru trýggjar fyrirkur, ið sita á vinnuni í Føroyum: P/f Luna, P/f Bakkafrost og P/f Mowi Faroes.

P/f Luna er eitt føroyskt felag burturav. Einasti eigari er móðurfelagið Sp/f Í Tungu. Orsakað av, at eingir útlenskir eigarar eru, verður alt vinningsbýtið skattað í Føroyum. Av tí at P/f Luna er dótturfelag hjá Sp/f Í Tungu, verður vinningsbýtið tó útlutað óskattað til móðurfelagið.

P/f Mowi Faroes er hinvegin útlenskt felag burturav. Eigari er norska felagið Mowi ASA. Av tí at Norra er

partur av norðurlensku tvískattaavtaluni, og Mowi ASA eigur allar kapitalpartarnar í P/f Mowi Faroes, verður eingin vinningsbýtisskattur goldin í Føroyum. Frá 2016 til 2018, rindaði P/f Mowi Faroes 200 mió. kr. í vinningsbýti, sum fór óskattað til Norra.

Við P/f Bakkafrost er eitt sindur ørðvísi. Felagið er skrásett á norska partabrævamarknaðinum, og tí eru sera nógvir eigarar, sum búgva í fleiri ymiskum londum. Eingin eigur meira enn 10% í P/f Bakkafrost, sum merkir, at allir eigararnir heilt ella lutvíst skulu skattast í Føroyum. Størstu útlensku eigararnir í P/f Bakkafrosti eru millum annað í Norra, USA og Bretlandi.

Likamligir persónar skula í flestu førum rinda 35% í vinningsbýtisskatti. Men øðrvísi er feløgum og grunnum. Ein norskur eigari, sum eigur upp til 10% av

P/f Bakkafrosti, skal gjalda 15% í vinningsbýtisskatti í Føroyum sambært norðurlensku tvískattaavtaluni, í mun til Mowi ASA, sum eigur 100 % av P/f Mowi Faroes, og tí ikki skal skattast í Føroyum. Ein eigari í USA skal hinvegin gjalda 18% í vinningsbýtisskatti uttan mun til, hvussu stórir ognarluturir er. Hetta kemst av, at Føroyar ikki hava tvískattaavtalu við USA. Tí skal eigarin gjalda fullan skatt í Føroyum. Ein eigari í Bretlandi, sum eigur upp til 10% í Bakkafrosti P/f, skal eins og eigarin úr Norra, ið eigur undir 10%, gjalda 15% í vinningsbýtisskatti sambært tvískattaavtaluni millum Føroyar og Bretland.

SAMANUMTIKIÐ:

- Rindar ein fyrirtøka sínum útlensku eigarum og íleggjarum vinningsbýti, kann skattavaldið halda part av upphæddini aftur, áðrenn skattaða upphæddin kemur fram til viðkomandi persónin ella fyrirtøkuna.
- Eru fyrirtøkan ella persónurin fevnd av tvískattaavtalum við Føroyar, kann upphæddin verða skattað, og tey mugu søkja um at fáa part av vinningsbýtisskattinum endurrindaðan frá TAKS.
- Til tess at lætta um mannagongdina um fyrirtøkan annars sleppur undan at verða skattað, ber til at søkja um eina undangóðkenning.

¹ https://www.bakkafrost.com/en/investor-relations/share-information/bakkafrost_major-shareholders/

SKATTAINNTØKURNAR HJÁ

LANDSKASSANUM AV VINNINGSBÝTINUM FYRI 2016-18

Hyggja vit síðani eftir, hvussu nógv lá eftir í landskassanum, eftir at skatturin var kravdur inn og endurgjældini vórðu framd, lógu slakar 616 milliúnir krónur eftir í Føroyum í 2016-18.

Sambært okkara útrokningum, vórðu tað 157 mió. krónur, ið ikki komu inn til TAKS at venda orsakað av tvískattaavtalum. Og í svari uppá løgtingsfyrspurn-

ing vísir landsstýrismaðurin í figgjarmálum á, at av teimum 673 milliúnunum, sum komu inn til TAKS í vinningsbýtisskatti, vórðu 57 mió. krónur endurrindaðar fyrir tøkum sambært tvískattaavtalum. Tað vil siga, at tilsamans vórðu 214 milliúnir krónur, sum orsakað av tvískattaavtalum ikki endaðu í landskassanum.

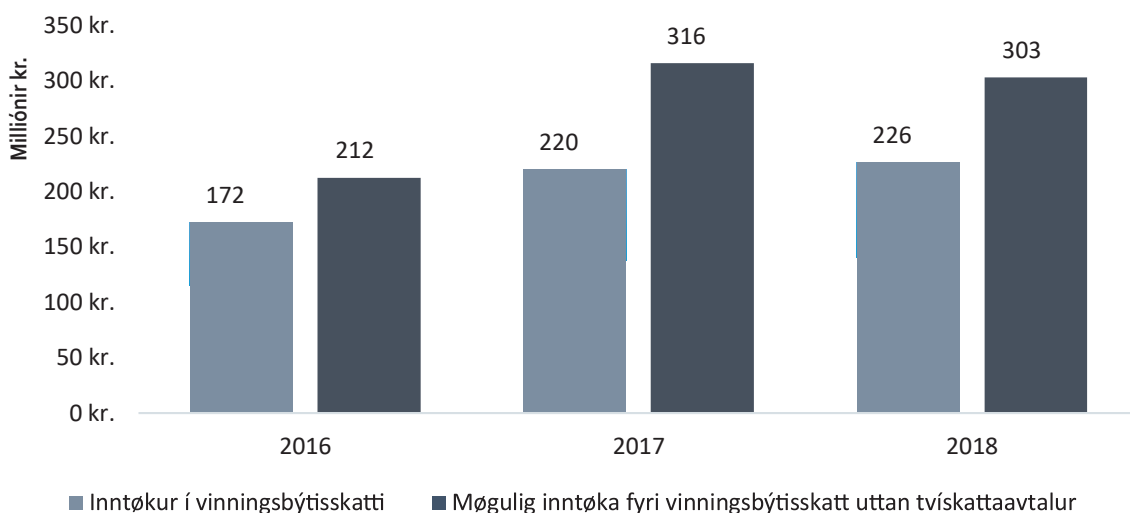
Mynd 8: Lýsing av endurrindan av vinningsbýtisskatti og 'frítikum' vinningsbýtisskatti

Kelda: Vinningsbýti á 2,9 mia. kr. og 'frítikin' vinningsbýtisskattur á 157 mió. kr. eru eggar útrokningar við støði í upplýsingum frá vinnuvitan.biz. Restin er frá lögingsfyrspurningi 52-070/2019 um vinningsbýti.

Mynd 9: Inntøkur av skatti á vinningsbýti og roknaðar inntøkur hjá TAKS um ongar tvískattaavtalur vóru.

Inntøkur av vinningsbýtisskatti samanborið við hugsaðu støðuna uttan tvískattaavtalur

Leggja vit okkara útrokningar afturat afturrindaða vinningsbýtisskattinum, vísir mynd 9, hvørjar upphæddir eru skattafríar á hvørjum ári orsaka av tvískattaavtalum.

Ímynda vit okkum, at Føroyar ikki høvdu nakrar tvískattaavtalur, høvdu tær 214 milliónirnar komið í landskassan. Sí myrkabláu stabbarnar á mynd 9, sum vísa, hvussu skattainntøkan hevði verið, um einki skuldi endurgjaldast sambært tvískattaavtalum.

Í fyrstu atløgu tykist tað sostatt sum ein vansi, at Føroyar hava hesar tvískattaavtalurnar. Hinvegin vita vit ikki, hvussu nógvar og hvussu stórar beinleiðis útlenskar íløgur (Foreign Direct Investments) verða gjørdar í Føroyum. Hagstovan hevur ikki almenn tøl

fyrí hetta, og tí er ógjørligt at samanbera útrokningarnar við nakað.

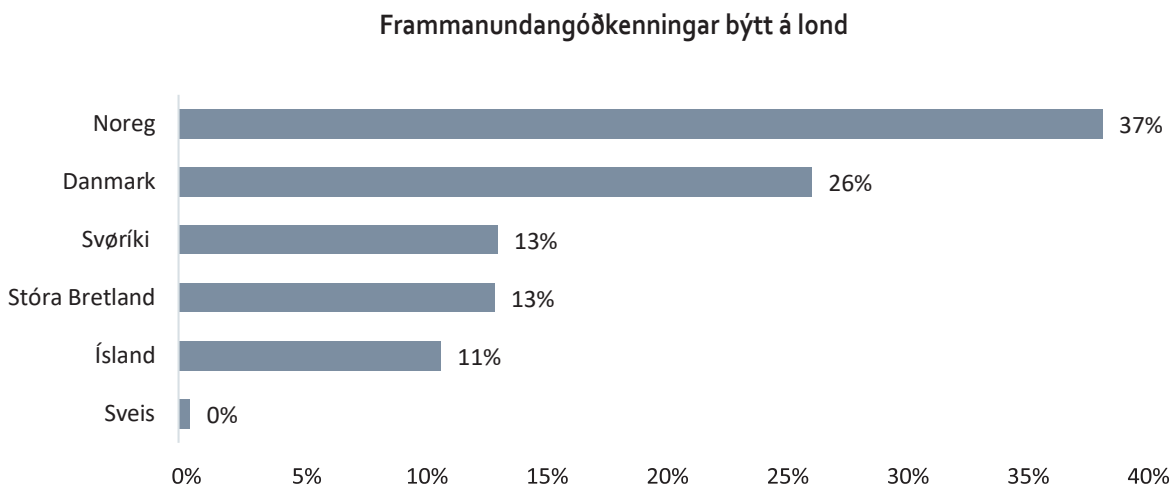
Tvískattaavtalurnar kunnu eisini síggjast sum eitt týðningarmikið amboð hjá Føroyum til at gera handilssamstørv við útheimin og til at draga útlenskar íløgur til Føroya. Høvdu Føroyar ikki havt slíkar avtalur, hevði tað ivaleyst ávirkað áhugan hjá útlenskum íleggjarum at gera íløgurnar yvirhøvdur, tí um so var, høvdu fyrítøkur skulað rindað vinningsbýtisskatt í Føroyum og í heimlandinum. Tí er høpisleyst at gita um hvussu inntøkurnar kundu verið, um ongar tvískattaavtalur vóru – vit kunnu nevnliga ikki vita fyrí vist, um útlenskur peningur tá yvirhøvdur varð lagdur í føroyskar fyrítøkur, og hvørjar fíggarligar avleiðingar tað hevði havt fyrí fyrítøkurnar.

FRAMMANUNDANGÓÐKENDUR VINNINGSBÝTISSKATTUR

Verður hugt at hvar tey, sum fáa vinningsbýtið endurgoldið, eru stødd, er tað serliga í Norðurlondum. Av teimum 157 milliónunum eru tað ikki færri enn 136

milliónir – ella 87% – sum verða endurrindaðar eftir norðurlensku tvískattaavtaluni.

Mynd 10: Frammanundangóðkenningar býtt á lond

Kelda: Eftir umbøn um alment innlit í TAKS og egnar útrokningar

SOLEIÐIS ERU VIT KOMIN FRAM TIL ÚRSLITIÐ

Fyri at koma fram til hvussu stórt vinningsbýti varð útlutað, hvat skattagrundarlagið var, og hvussu stórir partur av vinningsbýtinum ikki verður skattaður í Føroyum vegna tvískattaavtalu ('afturrindan' áðrenn útlutan), hava vit gjørt soleiðis:

ÚTLUTAÐ VINNINGSBÝTI HJÁ TOPP 100

Í tøku upplýsingunum hjá Vinnuvitan.biz leitaðu vit fram 'topp 100 fyrirkurnar', ið útlutaðu størsta vinningsbýti árinum 2016-2018. Síðani hugdu vit gjølla at hvørjari einstakari fyrirkunu fyri at finna fram til, hvussu stórir partur av vinningsbýtinum verður fluttur í t.d. eitt móðurfelag ella verður rindaður partaeigarunum. Fyrirkunur, ið fluttu vinningsbýtið í egið móðurfelag, vórðu sáldaðar frá. Síðani mettu vit um, hvussu stórir partur av útlutaða vinningsbýtinum fóru til útlenskar ognarar. Komið varð fram til, at samlaða vinningsbýtið fyri topp 100 fyrirkurnar var 2,91 mia. kr. – harav 1,95 mia. kr. fóru til útlenskar partaeigarar – altso 67% – í tíðarskeiðinum 2016-2018.

VINNINGSBÝTISSKATTUR OG TVÍSKATTAAVTALUR

Í einum §52a spurningi um vinningsbýtisskatt varð upplýst, at 611,2 mió. kr. vórðu goldnar í vinnings-

býtisskatti í 2016-2018. Hesar 611,2 mió. kr. vórðu skattaðar við 35%. Rokna vit skattagrundarlagið út frá hesum, varð vinningsbýtið, sum varð útgildið líkamligum persónum, 1,75 mia. krónur ($611.227.000/35 \times 100 = 1,7$ mia.).

Fyri sama tíðarskeið komu 62,5 mió. kr. inn í vinningsbýtisskatti við einum skattaprosenti á 18%. Tað er skattaprosentið hjá fyrirkum, grunnum og øðrum, sum ikki eru fult skattskyldug í Føroyum, og tað vísir, at 347 millónir krónur vórðu rindaðar av hesum ($62.468/18 \times 100 = 347$ mió.).

Í alt vísa útrokningarnar eitt skattagrundarlag á 2,09 mia. kr. (1,75 mia. + 347 mió.).

Samanbera vit hesi tøluni frá TAKS við útrokningarnar hjá okkum, sum vórðu gjørðar við støði í upplýsingum frá Vinnuvitan.biz, restar ein knøpp milliard í.

Tað merkir, at hendan milliardin ikki kemur inn at venda hjá TAKS – altso fer beint av landinum gjøgnum eina frammanundangóðkenning. Vit kunnu staðfesta, at henda upphæddin sannlíkt verður goldin útlenskum partaeigarum, sum eiga meira enn 10% av einari fyrirkunu og eru heimahoyrandi í einum landi, sum Føroyar hava tvískattaavtalu við.

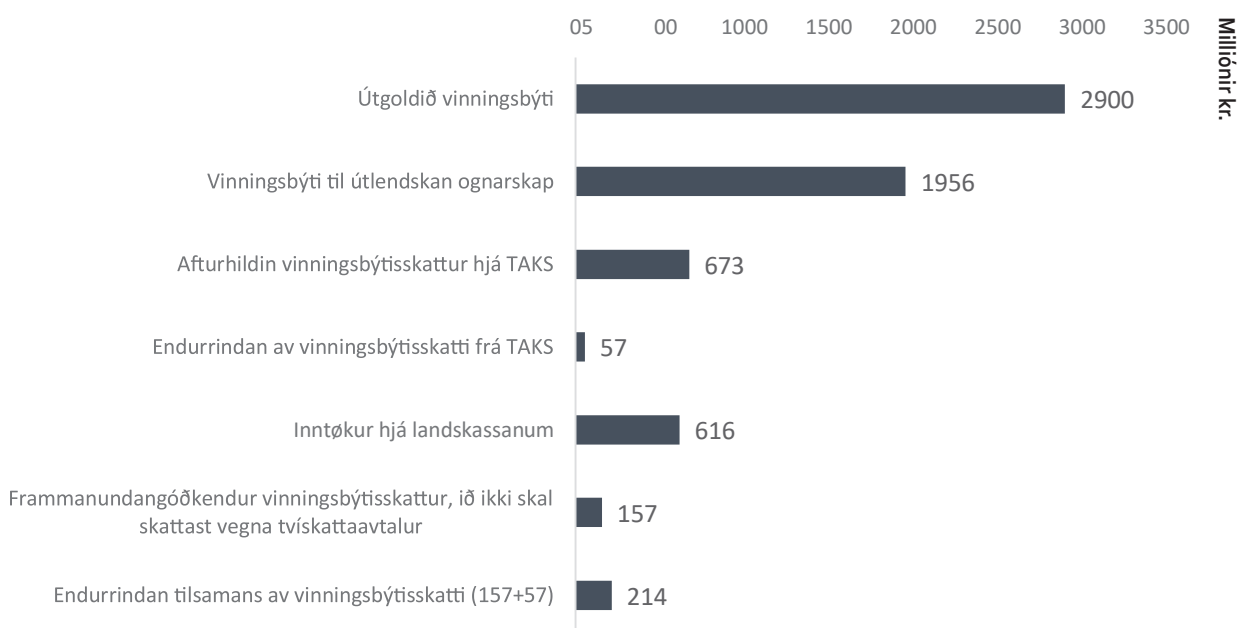

Tá ið vit hugdu nærri at ognarviðurskiftunum hjá topp 100 fyrítøkunum bar til at meta um, hvar tvískattaavtalur, og harvið frítøkur av vinningsbýtisskatti umvegis frammanundangóðkenning, gera seg galdandi. Upphæddin, vit komu fram til, var nærum júst tann milliardin, sum restaði í upplýsingunum frá TAKS.

Á tí grundarlagnum bar til at gera eina meting (eitt educated good guess) av, hvussu nógv tvískattaavtalurnar kosta landskassanum í mistum vinningsbýtisskatti. Metingarnar og útrokningarnar liggja á umleið 157 mió. kr. hetta tíðarskeiðið. Leggja vit afturat hesum 'endurrindanina' á 57 mió. kr., sum var upplýst frá TAKS í §52a spurninginum, er upphæddin 214 mió. kr. í alt.

Mynd 11: Vinningsbýti, skattur og endurrindan av skatti tíðarskeiðið 2016-2018

Vinningsbýti, skattur og endurrindan av skatti tíðarskeiðið 2016-2018

Kelda 4: TAKS, vinnuvitan.biz og egnar útrokningar og §52 a spurningur.

ÚTLENSKTVINNINGSBÝTI TIL FØROYA

Tá hundradtals milliúnir streyma úr Føroyum til onnur lond sum vinningsbýti – sumt av tí óskattað vegna tvískattaavtalur – er eisini áhugavert at kanna, hvørjar inntøkur føroyingar og føroyskar fyrirkur fáa burtur úr tvískattaavtalunum. Vinningsbýtisupphæddirnar, sum TAKS veit um, ið verða sendar til Føroyar, blikna afturímóti, eins og mynd 12 vísir. Men tað eru eisini fleiri frágreiðingar til tess.

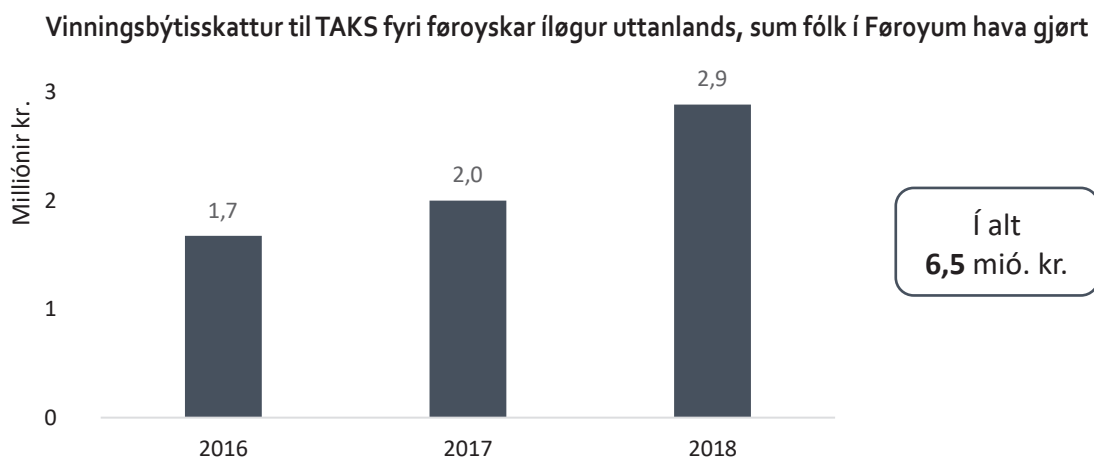
Sambært §9 í kapitalvinnings-skattalógini skulu feløg, grunnar og onnur, sum eru fult skattskyldug í Føroyum, ikki rinda skatt av vinningsbýti. Tí eru kendu upphæddirnar bert skattur av vinningsbýti til fólk, sum vit í hesari kanning kalla likamligar persónar. TAKS upplýsir, at upphæddirnar einans fevna um skatt, eftir at frádráttur er givin fyri skatt, sum er goldin uttanlands av vinningsbýtinum.

§19 í kapitalvinnings-skattalógini ásetir, at skattur, goldin øðrum landi, kann verða drigin frá tí skatti,

sum skal rindast í Føroyum av inntøkuni. Harumframt kunnu vera tvískattaavtalur, sum áseta, at annað land hevur rætt at skatta vinningsbýtið ella part av vinningsbýtinum og at Føroyar tá skulu geva frádrátt fyri skatt, sum er goldin øðrum landi.

TAKS kann ikki upplýsa júst hvørji lond rinda vinningsbýti til Føroyar, ella neyvt siga hvussu nógur vinningsbýtisskattur kemur inn til fyrirkur í Føroyum. Tað ber ikki til at fáa upplýsingarnar, tí TAKS ikki hevur arbeidsorkuna til hetta arbeiðið, sum krevur, at tey fara ígjøgnum hvønn einstakan partaiegara. Tað merkir somuleiðis, at vit ikki hava nakrar veruligar upplýsingar um, hvussu stór hendan upphæddin er. Kendu vit hesa upphæddina, høvdu vit havt betri innlit í, hvussu nógur peningur floymir til Føroya og úr Føroyum, og kundu gjørt eina neyvari kostnaðarmeting av, hvør fær mest burturúr eini tvískattaavtalu við Føroyar.

Mynd 12: Skattur av vinningsbýti til TAKS frá útlenskum feløgum til fólk í Føroyum árin 2016-2018.

Kelda: Eftir umbøn um alment innlit hjá TAKS

NIÐURSTØÐA

At greina peningastreymin inn í og út úr føroyska vinnulívinum var nógv drúgvari og torførari at gera, enn vit upprunaliga hildu.

Fyrst og fremst er torført at fáa eftirfarandi kunning til vega. Núverandi vinnufelagslógin, sum kom í gildi í 2011, ger, at fyrítøkur fyribils eru undantiknar krøv um at almannakunngera síni ognarviðurskifti, og tað verður ikki krav fyrr enn KT-skipanin hjá Skráseting Føroya hevur ment eina almenna ognarskrá. Ljós er tó fyri framman, tí á fíggarlógini fyri 2021 samtykti lögtingið at játta pening til at fara undir arbeiðið. Í lötuni hava Føroyar sostatt eina vinnufelagslóg, ið vegna tækniligt drál beinleiðis avmarkar gjøgnumskygnið viðvíkjandi ognarviðurskiftum í føroyska vinnulívinum.

Tann vantandi upplýsingarskyldan um ognarviðurskiftini hjá føroysku fyrítøkunum gjørði tað trupult neyvt at meta um, hvussu nógv vinningsbýti fór av landinum og eisini hvussu nógv lá eftir í landskassanum. Sambært útrokningum okkara vórðu 2,9 milliardir krónur goldnar í vinningsbýti í tíðarskeiðinum 2016-18, harav hævðusparturin – 67% – varð goldin útlenskum partaeigarum, meðan ein triðingur varð goldin persónum ella fyrítøkum í Føroyum.

Fleiri av íleggjarunum, sum fáa lut í vinningsbýtinum frá fyrítøkum í Føroyum, eru skrásettir í londum, sum

Føroyar hava tvískattaavtalur við. Tvískattaavtalur geva atgongd til kapital og vitan, men tær gera eisini, at vinningsbýtið, sum verður flutt útlenskum ognarum, ikki verður skattað í Føroyum, men í tí landinum, har fyrítøkan hevur hævðussæti. Fyri árinum 2016-18 komu 617 milliónir inn í vinningsbýtisskatti hjá TAKS. Sambært okkara útrokningum vórðu 214 milliónir endurgoldnar útlenskum ognarum orsakað av tvískattaavtalunum.

Tað kundi verið áhugavert at gjørt eina kostnaðar- og nyttugreining av tvískattaavtalunum, sum Føroyar hava við onnur lond, og sæð, hvørt avtalurnar eru búskaparliga gagnligar fyri Føroyar ella ikki. Men vantandi innlit í fyrítøkurnar í Føroyum, vantandi tøl um beinleiðis útlenskar íløgur (FDI – foreign direct investments) í Føroyum, og hvussu nógv liggur eftir hjá TAKS av føroyskum ílögum uttanlands ger, at vit einans kunnu gita um hesi viðurskifti.

Tað er nógvur útlenskur kapitalur í Føroyum, og hann hevur stóra ávirkan á búskapin. Men um fyrimunirnir eru størri enn vansarnir, vita vit ov lítið um.

Til tess at kunna kjakast um hetta á einum upplýstum grundarlag, mugu vit fyrst og fremst hava eina púra gjøgnumskygda ognarskrá, sum vísir, hvør eigur hvat.

KELDULISTI

LÓGIR, UPPSKOT TIL LÓG OG BROYTINGARUPPSKOT:

Løgtingslóg nr. 73 frá 31. maí 2011 um parta- og smápartafeløg, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 44 frá 26. Apríl 2019 (Vinnufelagslógin).

Løgtingsmál nr. 42/2010 Uppskot til løgtingslóg um parta- og smápartafeløg(Vinnufelagslógin)

Í kongligari fyriskipan nr. 1355 frá 9. desember 2007 om ikrafttræden for Færøerne af årsregnskabsloven (Ársrokskaparlógin).

Løgtingslóg nr. 69 frá 27. maí 2011 um at broyta ársrokskaparlógina, lóg um ávís vinnurekandi virkir, lóg um vinnurekandi grunnar,grannskoðaralógina og tryggingarlógina, sum broytt við løgtingslóg nr. 137 frá 20 desember 2012.

HEIMASÍÐUR:

www.Vinnuvitan.biz

www.Taks.fo

www.talgildu.fo

www.bakkafrost.com

FYRISPURNINGUR OG ALMENT INNLIT, SÍ VIÐLAGDA SKJAL NIÐANFYRI.

Svar uppá spurning nr. 70/2019 eftir § 52a í tingskipanini. Spurningur frá Ingilín Didriksen Strøm, lögtingskvinnu, settur Jørgeni Niclasen, landsstýrismanni í fígjarmálum, viðvikjandi vinningsbýti.

Leinkja til spurning og svar: <https://www.logting.fo/mal/mal?id=428>

Alment innlit í fyrisingina hjá TAKS, sí viðfesta skjál undir fylgiskjøl niðanfyri.

FYLGISKJØL

ALMENT INNLIT Í VINNINGSBÝTISKATTAINNTØKUR HJÁ TAKS FRÁ FØROYSKUM ÍLØGUM UT-TANLANDS.

Góðan dagin

Víst verður til umbøn tína um alment innlit frá 22. september 2020.

TAKS gongur umbøn tíni um alment innlit lutvíst á mæti.

Tú biður ikki um innlit í ávíst mál ella ávís skjøl sambært § 4, stk. 3 í løgtingslóg um alment innlit. TAKS kann tó ganga umbønini lutvíst á mæti sambært § 4, stk. 1, 2. pkt. í somu lóg og sambært prinsippinum um meirinnlit.

1. Tú biður um yvirlit yvir hvussu nógvan pening TAKS hefur fingið inn í vinningsbýtisskatti í sambandi við føroyskan ognarlut í feløgum uttanlands. Hetta fyri árin 2016 til 2018.

Vit kunnu upplýsa, at skattur av vinningsbýti frá útlendskum feløgum til fólk í Føroyum árin 2016 – 2018 hefur verið:

2016:	1.676.401,62
2017:	2.003.157,19
2018:	2.888.139,88

Viðmerkjast skal, at sambært § 9 í kapitalvinningskattalógini skulu feløg og grunnar o.o., sum eru fult skattskyldug í Føroyum, ikki rinda skatt av vinningsbýti. Tí eru omanfyri nevndu upphæddir bert skattur av vinningsbýti til fólk.

Eisini skulu vit upplýsa, at upphæddirnar nevndar omanfyri er skattur, aftaná frádrátt fyri skatt goldin uttanlands av vinningsbýtinum.

§ 19 í kapitalvinningskattalógini ásetur, at skattur goldin øðrum landi, kann vera frádrigin í tí skatti, sum skal rindast í Føroyum av inntøkuni. Harumframt kunnu verða tvískattasáttmálar, sum áseta, at annað land hefur rætt at skatta vinningsbýti ella part av vinningsbýtinum og at Føroyar tå skulu geva frádrátt fyri skatt, sum er goldin øðrum landi.

2. Tú biður eisini um eitt yvirlit yvir vinningsbýtisskattin í mun til tær tvískattaavtalur, sum Føroyar hava við onnur lond.

Til hetta skulu vit viðmerkja, at tað er ikki skrásett í skipanunum hjá okkum, úr hvørjum landi vinningsbýti er komið. Tí ber ikki til hjá okkum at lata hesar upplýsingar, uttan at fara ígjøgnum hvønn einstakan partaeigara og telja saman. Tá tað fer at taka okkum ov langa tíð og krevja ov nógva orku at fara ígjøgnum allar partaeigararnar, hefur TAKS avgjørt, ikki at geva meirinnlit í hesar upplýsingar.

Kæruvegleiðing

Avgerð okkara kann kærast til Skatta- og avgjaldskærunevndina, Undir Hornabakka, Postsmoga 45, Fo-110 Tórshavn, Tel:+298 320 585, fks@fks.fo

Vinarliga

ráðgevi

Postrúm 2151, 110 Tórshavn, www.taks.fo, taks@taks.fo, tel. 35 26 00

ALMENT INNLIT Í FRAMMANUNDANGÓÐKENNINGAR BÝTTAR Á LOND

Talva endurgivin her frá upplýsingum frá TAKS: Tøl fyri vinningsbýtisskatt, har føroyska felagið hefur goldið út uttan at afturhalda skatt.

Land	Ár 2018	Ár 2017	Ár 2016
Ísland	7.329.213,34	5.326.664,36	4.042.857,30
Danmark	17.738.280,18	20.782.894,74	1.759.196,73
Svørriki	5.732.289,66	13.299.972,43	1.265.233,38
Noreg	23.443.176,63	19.652.577,89	15.666.177,30
Sveiss	269.349,41	145.135,57	326.886,35
Stóra Bretland	9.263.603,26	5.044.722,37	5.791.846,84
Íalt	63.775.912,48	64.251.967,36	28.852.197,90
Áður upplýst	58.304.669,74	65.265.173,34	36.053.720,40

SVAR UPPÁ SPURNING NR. 70/2019 EFTIR § 52A Í TINGSKIPANINI

SPURNINGUR FRÁ INGILÍN DIDRIKSEN STRØM, LØGTINGSKVINNU, SETTUR JØRGENI NICLASEN, LANDSSTÝRISMANNI Í FÍGGJARMÁLUM, VIÐVÍKJANDI VINNINGSBÝTI.

Spurningurin er soljóðandi:

1. Hvussu nógvan pening hefur TAKS móttikið í vinningsbýtisskatti í ávikavist 2016, 2017 og 2018?
2. Hvussu nógvan pening hefur TAKS endurrindað fyri skatt av vinningsbýti í ávikavist 2016, 2017 og 2018, og eftir hvørjum reglum varð hesin peningurin endurrindaður?
3. Hvussu nógvur peningur er endurrindaður útlenskum ognarluti í ávikavist 2016, 2017 og 2018?
4. Hvussu nógvan pening fekk landskassin inn fyri skatt av vinningsbýti í 2002, sum er fyrsta árið eftir, at lóg um skatting av kapitalvinningi varð viðtikið?
5. Hevur landsstýrismaðurin ætlanir um at seta tiltøk í verk til tess at tryggja sær, at ein stórri partur av vinningsbýtisskattinum kemur í landskassan?

Svar til spurning 1, 2 og 3

Inntøkurnar frá vinningsbýtisskatti eru vaksnar nógv síðstu árin. Í alt var inntøka landsins 617 mió. kr. frá vinningsbýtisskatti árin 2016, 2017 og 2018. Fyri at fyrbygja dupulskatting og harvið óneyðugum skeiklingum eru Føroyar partur av fleiri dupulskattaavtalam, har avtala er gjørd um hvussu skattur skal linkast, tá fleiri lond krevja skatt av somu inntøku. Tí verður goldin vinningsbýtisskattur í Føroyum, endurgoldin sæmbært hesum avtalam til útlendingar.

Føroyska samfelagið hefur áhugað í, at útlendingar kunnu gera iløgur í Føroyum, og at føroyingar kunnu gera iløgur uttanlands, uttan at skulu rinda skatt fleiri ferðir av somu upphædd. Hetta tryggjar føroyingum atgongd til kapital og vitan samstundis sum føroyskar uppsparingar kunnu fáa størst møguligt avkast, her heima og uttanlands.

Talvan niðanfyrir visir inntøkur og útreiðslur av vinningsbýtisskatti, sum TAKS hefur havt árin 2016, 2017 og 2018. Í alt var hesi árin goldin 673 mió. kr. í vinningsbýtisskatti, meðan TAKS endurrindaði knappar 57 mió. kr.

Reglurnar eru:

- Tá føroysk feløg og grunnar o.o. útluta vinningsbýti, hava tey skyldu at eftirhalda vinningsbýtisskatt. Víst verður til § 9 og § 15, stk. 1 í ll. nr. 164 frá 21.

desember 2001 um skatting av kapitalvinningi.

- Tá útlutað verður til líkamligar persónar, skal eftirhaldast 35%.
- Tá útlutað verður til feløg og grunnar o.o., sum ikki er fult skattskyldug í Føroyum, skal eftirhaldast 18%.
- Tá útlutað verður til feløg og grunnar o.o., sum eru fult skattskyldug í Føroyum, verður eingin skattur eftirhildin.

Fyri at fáa endurrindaðan goldnan vinningbýtisskatt, skal talan vera um partaeigara, sum ikki er fult skattskyldugur í Føroyum og hevur heimstað í landið, sum hevur dupltskattavtalu við Føroyar.

Vanliga verður skattur endurrindaður eftir umsókn, men av praktiskum ávum avroknar Bakkafrost skattin av vinningbýti fyri TAKS, av tí, sum útlutað verður til partaeigarar heimahoyrandi í útlandinum.

Tá útlutað verður til feløg og grunnar o.o., sum eiga meir enn 10%, har tey sambært tvískattaavtalu hava rætt til at fáa allan skattin aftur, kann søkjast um "afturrindan" áðrenn útlutan, soleiðis at hesin skattur ikki kemur inn til TAKS at venda. Hetta er til dømis galdandi í norðurlensku tvískattaavtaluni. Tá skulu allar váttanir og góðkenning frá TAKS fyriligga áðrenn útlutan. Hesum tekur útlutandi felag sær av.

Av omanfyri nevndu orsøkum er samlaða linkingin í skatti væl meira enn tær knøppu 57 mió. krónurnar, sum standa í talvuni niðanfyri. Leggjast kann afturat, at føroyingar hava eisini vinning av iløgum uttanlands, sum koma til skattingar í Føroyum.

Vinningsbýtisskattur	2016	2017	2018	í alt
Vinningsbýti 35%	165.102	230.209	215.916	611.227
Vinningsbýti 18%	18.218	21.160	23.090	62.468
	183.320	251.369	239.006	673.695
Renta	308	207	94	609
Afturrindan	-11.813	-31.611	-13.191	-56.615
Total	171.815	219.965	225.909	617.689

Svar til spurning 4

Í 2002 komu 48 mió. kr. inn í vinningsbýtisskatti.

Svar til spurning 5

Grundreglan í norðurlensku tvískattaavtaluni er, at lønmóttakarar rinda skatt í landinum har arbeiðt verður, meðan kapitalvinningur verður skattaður har eigarin hevur heimstað.

Við norðurlenska tvískattasáttmálanum er fyri løntakarar tó undantak fyri fiskimenn og flogfólk. Tað merkir, at føroyingar, sum fiska ella flúgva í Norra og búgva í Føroyum, bert rinda skatt í Føroyum. Tað eru nógvir føroyskir fiskimenn, sum sigla við norskum fiskiskipum.

Vælferðartænastur eru skattafíggaðar, og tað eru brúkararnir á staðnum, sum gjalda fyri tænastrnar. Norðurlenska dupltskattaavtalan brýtur við henda grundtanka. Hon ásetur, at løntakarar rinda skatt har, sum inntøkan verður forvunnin, og ikki har, ið skattgjaldarin býr. Í 2014 royndi undirritaði sum figgjarmálaráðharri at fáa undirtøku millum norðurlensku starvsfelagarnar, um at fáa hetta broytt, men uppskotið fekk kaldliga móttøku.

Avbjóðingin við skatti av vinningsbýti liggur í norðurlensku tvískattaavtaluni. Eg dugi ikki at siggja, at undanfarna landsstýrið hevur gjørt nakra roynd at broyta norðurlenska tvískattasáttmálan hesum viðvíkjandi.

Út frá kaldligu móttøkuni av uppskotinum til broytingar í norðurlensku tvískattaavtaluni tá, er sannlíkt at støðan er tann sama í dag.

Tí hava Føroyar bert ein móguleika, og tað er siga avtaluna upp. Vit hava ikki yvirlit yvir, hvørjar avleiðingar tað vildi fingið, men vit høvdu fingið nakað og mist nakað. Landsstýrimaðurin fer at kanna nærri fyrimunir og vansar við avtaluni og harvið eisini móguliga uppsøgn av norðurlensku tvískattaavtaluni.

Fíggjarmálaráðið, 7. mai 2020

Jørgen Niclasen
Landsstýrismaður